

ГОДИНА II.

БРОЈ 52.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ

ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

Власник: СРПСКИ ПАТРИЈАРХ ГЕОРГИЈЕ. — Уредници: СЕРГИЈЕ ШАКРАК-НИНИЋ и САВА ПЕТРОВИЋ.

У НОВОМ САДУ 20. ДЕЦЕМБРА 1892.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

Бр. Е. 549.
К. 508. ex 1892.

СВИМА ОКР. ПРОТОПРЕСВИТЕРИМА ЕПАРХИЈЕ БАЧКЕ.

Високо кр. уг. Министарство богочасти и јавне наставе издало је 12. децембра о. г. под бр. 49.463. вис. наредбу, која у српском преводу гласи:

„По 30. §-у XXXVIII. зак. чл. из 1889. године, опронтени су од биљеговине они матрикуларни изводи, породични извештаји и сведоџбе парохијског звања, што се при саставу грунтовничких књига издају на цел убележавања права власништва фактичних поседника.

Но као што ме међу тим г. кр. уг. Министар правосуђа, отписом својим од 25. октобра о. г. бр. 39.122. извештава, некоји свештеници при свем том — можда за то, јер не познају поменутога закона — неће да издају такове исправе без биљеге, те тиме доста спречавају посао при састављању грунтовничких уложака.

Усјед тога, част ми је пречасну епарх. власт с поштовањем умолити, да изволи упозорити подручно свештенство, које матр. записнике води, на опредељење поменутог закона, те уједно га упутити, да сходно томе законском опредељењу поступа.

Примећујем, да се такове без биљеге истављени матр. изводи, породични извештаји и сведоџбе парохијског звања само на истакнуту цел могу употребљавати и по томе, да би се у томе погледу предупредиле могуће злоупотребе, нужно је, да се на такве исправе стави клаузула: „истављено без биљеге на цел састава грунтовничких уложака“.

Саопштавајући исту вис. наредбу Вашој Пречасности, налаже Вам се, да ју у целини свем подручном Вам свештенству сходним путем и начином објавите, са тим упутством, да се у конкретним случајевима има строго придржавати исте високе наредбе.

Из консисторијске седнице епархије бачке, држане у Новоме Саду 8. (20.) децембра 1892.

ГЕОРГИЈЕ с. р.

ПАТРИЈАРХ.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

РЕЛИГИЈОЗНА СУМЊА.

(Наставак).

Павле развија у ареопагу оне истине, које ће од тада, у правом философском образовању, најнижу жену више уздићи, него најмудрије међу мудрацима старога доба, — али њихови мудраци одговорише: да те чујемо опет о том³²⁾. Мишљаху да им је о много важнијим стварима размишљати, а не о Богу, човеку, души и искупљењу. И Фист, римски судија, одговара, кад му Павле стаде проповедати науку о искупљењу: зар лудујеш Павле?³³⁾ Тај се непријатељ и данас опири, као што је и у почетку противу стао Хришћанству, јер цркви не беше обећано, да ће уништити све своје непријатеље, ал' јој је заиста обећано, да ју они неће надвладати“. Сам Х. Хајне признаде: „Индиферентисте и тако названи мудраци, који неће да се искажу, како мисле о Богу, то су истом прави безбожници. Почетак и крај свију ствари је у Богу“. Шелинг је најбоље овим речима обележио тај правац, који се је отуђио од Хришћанства и сва-

кога вишега живота: „То је пука шупељивост, која се усуђује, да се назива просветом“. А Гирило Александриски вели: „Суров и необразован дух размеће се одмах својим неверовањем, чим не може шта да схвати и одбацује као лажно, што премаша његове представе, те тако се крајно незнање здружује с неизмерном охолошћу“. „Само то тражимо“, вели за то, још у трећем веку, Тертулијан, „да нас не судите, док нас не саслушате“.

Још нам преостаје да претресемо трећи узрок религијозној сумњи. То је страст, била она под каким му драго именом, ил се крила под не знам како блештавим лицем. Кад она једном предобије човека, не да никада срцу да се смири, све гушћу копрену навлачи на очи унутарњем човеку. Онда је угушен последњи глас истине, кад душа постане разбојиште, на коме се дивље пожуде, као разуздане бестије, међу се крве и мрцваре. Јер још Платон каже: „Ко се подаје наслади и гњеву, имаће увек само смртне мисли. А ко, из љубави к истини, тежи да мисли о бесмртном и божанском, тај ће доћи до бесмртности. И тај ће стећи највеће блаженство, јер је божан-

³²⁾ — „Једни се ругаху; а једни рекоше: да те чујемо опет о том.“ Дела Ап. 17. 32.

³³⁾ „А кад он ово одговараше, рече Фист великим гласом: зар лудујеш Павле? Многе те књиге изводе из памети. А он рече, не лудујем честити Фисте, но речи истине и разума казујем“. Дела Ап. 26, 24.

ско у себи неговао и носио Бога у својој души“. Не захтевамо ми као погодбу за сазнање више и религијозне истине, да влада вечита тишина у души, не ремећена никаким противним мислима, не помућена никада страсном ускипелошћу; јер тако потпун мир, тако савршена, хармонична израћеност целокупна унутарњег и спољнога човеку мало је коме у део пала и то је баш дејство саме религијозне истине, која борави на дну душе. „Истина ће вас избавити“. ³⁴⁾ Не тражимо ми да престане и да се доконтча борба између нижега и вишега човека, између чулности и духа, разума и страсти; него баш хоћемо да она отпочне, да се душа једном озбиљно лати, да сама себе ослободи, да се не противи истини, јер ју само она може избавити, да се више не подаје као робиња без своје воље оним мрачним силама, што но се целом претегом, којом чулан, видљив живот тишти срце, вешају о наше ноге и притежу нас земаљском и пролазном. Она не треба више да „држи истину бојју у неправди“, као што значајно и дубокоумно каже апостол; ³⁵⁾ она треба да се отвори светлости одозго „која обасјава свакога човека, који долази на свет“. ³⁶⁾ Што је обележио апостол, у поменутих речима, као прави, најдубљи и једини узрок незнабоштву са свима његовим ужасним заблудама и неисказано страховитим злочинима — неправду, која стаје на супрот божанској истини, — то вреди и за наше доба и за сва времена: морална заблуда повлачи за собом интелектуалну као преку последицу; јер разуму су људском крајне жиле у срцу. „Срце“, вели Паскал „има своје разлоге, о којима разум ништа не зна“. Кад је човек у заблуди

³⁴⁾ Јов. 8, 32.

³⁵⁾ Рим. 1, 18.

³⁶⁾ Јов. 1, 9.

и покварен, бежи од светлости као болесно око што „мрзи на светлост“, ³⁷⁾ јер га она врећа и „не иде к светлости, да не покарају дела његових, јер су зла“. „Светлост је за свако око“, вели један новији писац ³⁸⁾ „али није свако око за светлост“. „Одбацише добру савест“, вели апостол тумачећи рећи господње „и за то отпадоше од вере“. ³⁹⁾ „И са свим право“, додаје уз то Јован Златоуст ⁴⁰⁾ „јер каки је живот, така је и наука; зато су многи опет пали натраг у незнабошко идолопоклоништво. Јер да их не мучи страх од будућности, потрудише се, да се по што по то увере, е је све лаж, што учи наша религија“. Кад је Павле изишао пред римскога проконзула Филикса ⁴¹⁾ и њему, подмитљивом судији и прељубнику „говораше о правди и о чистоти и о суду, који ће бити, тада“, као што прича св. писмо, „уплаши се Филикс и одговори: иди за сад; а кад узимам кад, дозвољу те“. То је најунутарњија историја душе многих и многих; истина им натерује бледило у лице, за то одбацују сваку озбиљну мисао, која дубље засеца, јер је она несносан опомињач. „Ко ће да поднесе“, вели код Цицерона ⁴²⁾ епикурејац Велеј, „јарам вечитога господара, кога се човек мора бојати и дан и ноћ и који ништа не заборавља? Та и кад старост и малаксалост, преситост и изнуреност сломију снагу страсти, још и онда остају у срцу трагови њена убитачна деловања и васколики духован правац и поглед на свет одређују још увек, мање или више, прошли утисци и начин мишљења, дуга навика и страсна узбуђења и машта.

³⁷⁾ Јов. 3, 20.

³⁸⁾ Фајхтерслебен, Sämmtl. Werke кн. III, страна 219.

³⁹⁾ 1. Тимот. 1, 19.

⁴⁰⁾ Hom. V. 1. in Epist. I. ad Timoth.

⁴¹⁾ Дела Апост. 24, 25.

⁴²⁾ De natur. deor. I. 54.

(Наставиће се).

СВЕШТЕНИЧКА ДОТАЦИЈА НА СРП. НАРОДНО-ЦРКВеноМ САБОРУ.

(Наставак).

У седници саборској од 26. новембра о. г. настављена је расправа о уредби за дотацију свештенства.

Пре него што се прешло на даљу специјалну расправу, изабрана су по јучерањем за-

кључку она лица, која ће класификовати поједине парохије. У тај одбор изабрани су: за архидијезезу прота Ј. Вукадиновић и Лаза Обреновић; за бачку дијезезу прота Милан Ђирић и др. Стеван Малешевић; за будимеку: прота

Ј. Мађаревић и Евг. Думча; за вршачку: свештеник Душан Радуловић и Никола Павловић; за темишварску: свештеник Јован Новковић и Мата Косовац; за пакрачку: прота Штековић и И. Добровић; и за горњо-карловачку дијецезу: свештеник М. Мајеторовић и П. Шорак.

Њ. Светост патријарх напомиње, да осим ове господе, којој спада у дужност да свој посао ураде, могу и остала господа ту својим саветом припомоћи.

После тога прешло се на наставак специјалне дебате о уредби за дотацију свештенства.

Чита се §. 3. у ком се говори о сесији и накнади за сесију.

Свештеник И. Перкаћански вели, да је одштета за сесију врло мала. Земља је сада више на цени, па према томе и аренда. Подноси овај исправак: „Сесију ужива парох где је има, или где је буде, а где је потпуно и никако нема, добија парох за мањкајући део или за целу сесију саразмерну накнаду у готовом новцу“.

После још неких исправака примљен је овај параграф по редакцији већином гласова, а сви исправци су отпали.

Известилац чита §. 4, који говори о парохијалним домовима и станарини.

Поднесено је више исправака, али је већином гласова примљена редакција.

Чита се §. 5., који одређује какви имају бити парохијални домови

И на тај параграф поднесени су неки исправци, али је исти без измене усвојен.

Чита се §. 6, у ком се наводе дужности, које свештенство има бесплатно вршити. И тај је параграф примљен без измене.

Параграф 7, у ком се одређује наплата за душестаратељске дужности, примљен је такођер по редакцији.

Примљен је и §. 8, који говори о пристојабама за издавање званичних исправа.

После више предлога, који су поднесени на §. 9. у погледу системизованих помоћника, решено је, да се тај параграф упути редакционом одбору, да га на ново редигује.

§. 10. о личним помоћницима, примљен је без измене по редакцији.

Чита се §. 11, који гласи: „Администратору парохије припада цела парохова плата. Но ако он има своју парохију, онда приход од се-

сије упражњене парохије утиче у епарх. фонд дотичне дијецезе“.

Тај је параграф примљен са додатком свештеника М. Крајновића: „Када се парохија која упразни, добија парох администратор половицу плате, а друга половина утиче у свештеничко-удовички фонд“.

§. 12., о дотацији Ђакона се 500 фор., примљен је по редакцији.

Чита се §. 13. о додатку на плату окружних протопресвитера.

Прота Манојло Грбић предлаже, да сви протопресвитери добијају поред плате I. класе доплатак од 300 фор.

Известилац прота Вукадиновић предлаже, да остане редакција, али да се уместо 4% стави 3%.

При гласању прима се већином гласова редакција са исправком проте Вукадиновића.

§§. 14. 15. и 16. примају се без измене. У тим параграфима говори се о плати протопресвитерског помоћника, о слободном подвозу ради вршења душестаратељских дужности ван места и о бесплатном подвозу за протопресвитера кад званично путује по општинама.

Чита се §. 17., који говори о разрезу парохијала.

Никола Гавела предлаже, да сваки брачни пар плаћа 2 фор., а половина брачног пара 1 фор., а не 1 фор. и односно 50 новч.

Ст. Јовић предлаже, да се у тај параграф уметне, да износ, који плаћа појединац, не сме прећи 60 фор. и да се помоћ појединим парохијама издаје саразмерно из јерархијског фонда.

М. Крајновић предлаже, да се последња алинеја изостави и да се наређења тога параграфа протегну и на пакрачку дијецезу.

Прота Штековић је одлучно за редакцију. Изјављује, да се у пакрачкој епархији не може плаћати парохијал по брачним паровима.

Свештеник Михалчић противан је предлогу Н. Гавеле. У Барањи се то не може извести, јер је народ тамо сувише оптерећен издржавањем српских вероисповедних школа. Пристаје уз редакцију.

Коста Радослав држи, да је нужно, да се на нежењене људе удари већи намет, јер би требало наше младе људе натерати да се жене. Предлаже, да сви они, који се после тридесете го-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

дине не ожене, плаћају 10% од плате односно пензије или чистог прихода. (Смеј.)

Његова Светост патријарх-председник мисли, да би најбоље било, кад би се парохијал плаћао по брачним паровима, јер парох служи сваком једнако, и не служи имању него поседнику тога имања. Кад би се плаћало 2 фор. годишње од брачног пара, дошло би 4 новчића на недељу — а толико изда свака српска кућа просјаку недељно.

И. Добровић пристаје на предлог, да се плаћа највише по 2 фор., али није рад да се оптерети народ, јер има у Славонији задруга, у којима је по 10 брачних парова. Он је вољан жртвовати и више за своју лепу веру. Ми тамо горе живимо међу људима, који врло мало троше на веру, а то су унијати, па може услед великог терета многи наш свет отићи у унијате.

Др. И. Вучетић прихваћа предлог Н. Гавеле, али жели, да се одреди највећа свота, која ће се прирезом за парохијал разрезати. С тога предлаже, да се после речи „десет постотака“ (т. ј. прирез на државни порез) дода и ово: На поједини брачни пар не може се у то име више него 50 фор. распорезати.

При гласању примљен је §. 17. по редакцији са исправком Н. Гавеле, да брачни пар плаћа 2 фор. а половина брачног пара 1 фор., и да последња алинеја изостане.

Чита се §. 18., који говори о томе, кад се има прирез парохијала разрезати.

Ст. Јовић мисли, да би против одлуке епарх. адм. одбора у погледу приреза требало оставити право призива на саборски одбор.

Већином гласова прима се § 18. онако како је редигозан.

§. 19. прима се без измене, а у њему се казује, да ће разрез парохијала учинити епарх. управни одбор, ако то црквена општина својом кривицом не изврши.

§. 20. говори о побирању парохијалног приреза.

Прота Љуб. Купусаревић примећује, да је овај параграф нејасан и замршен. Тамо стоји, да црквена општина треба присилно да истерује парохијал, уз асистенцију политичке власти; но он мисли, да би требало баш обратно. Црквена општина ваља да даде само податке, а политичка општина да истерује. Ово је важна ствар, јер се овде ради на томе, да свештеник уредно добија плату. Најбоље би било, да се

парохијал купи заједно са порезом, но то је против автономije. Предлаже, да се овако каже: Црквени је одбор дужан тај заостатак парохијала надлежној средској власти, односно по варошима дотичном варошком магистрату пријавити, који ће заостатак парохијала овршбеним путем на начин прибирања државног и општинског пореза утерати и утерану своту црквеном одбору уручити. Ако црквени одбор то пропусти учинити, пријавиће то дотичној епарх. власти сам парох, а епарх. власт има у првој својој седници ову пријаву решити, и то своје решење ради извршења надлежној политичкој власти саопштити, која ће на горњи начин поступати.

Парох Максим Живковић изјављује, да су свештеници у бившој Крајини били задовољни и са платом и уредним добијањем исте. Ако се укине рескриптуално наређење, ми ћемо остати тако рећи без плате и настућиће десператно стање. Предлаже овај исправак: „У бившој војној Крајини пак нека остане рескриптуално наређење, и нека општинска власт, која купи државни порез, побира и парохијал и свештеника месечно у напред исплаћује“.

Њ. Светост патријарх: Тамо, где су до сада свештеници примали плату од политичке власти, примаће и од сада.

Прота Штековић подноси овај исправак: „Потребу исказују црквене општине, а парохијал побирају и свештенике унапред исплаћују политичке власти“.

Прота Ј. Мађаревић: Државна власт неће пристати на то, да власти купе парохијал и наплаћују свештенике, јер то нема ни код других народности. Ово је питање врло важно; ако се оно сретно реши, отклониће се највеће невоље. Прихваћа предлог прота Купусаревића.

За тим је примљен овај предлог у начелу заједно са исправцима и упућен је редакционом одбору, да га према предлозима по ново редигује.

У саборској седници од 27. новембра о. г. продужена је специјална расправа о дотацији свештенства.

Епископ Мирон Николић наводи, да у јучерањој седници §. 17. није примљен по редакцији, него је усвојен предлог Н. Гавеле, да се плаћа по 2 фор. од брачног пара, а 1 фор. од половине брачног пара. Он је о томе премисљао и чини му се, да је то много; боље би било, да је остало 1 фор. од брачног пара, а

50 и. од половине брачног пара Не зна како је у другим епархијама, али зна да то у епархији пакрачкој не може бити. У пакрачкој епархији има истина парохија са доста верних, али су готово сви врло сиромашни, и ти сиромаси баш плаћали би три четвртине целог парохијала. Моли, да сабор свој јучерањи закључак стави ван крепости, и да се прими тај параграф онако, како је по редакцији предложен, ако не за све, а оно бар за пакрачку епархију.

Евгеп Думча слаже се са епископом Мироном, и то поглавито е тога, што је тако и у будимској дијецези. Моли, да се тај параграф узме по ново у претрес.

И. Добровић потпомаже предлог епископа Мирона.

Предлог еп. Мирона прихваћају још и др. И. Вучетић, Никола Павловић и прота Прица.

Прота Ј. Вукадиновић јавља, да се одбор, који је изаслан да састави списак парохија, јуче конституисао и да је изабрао њега за свога председника. Одбор тај довршиће данас свој посао; али пре тога тражи нека упутства. По рескрипту су биле разне поделе. Тако је у једном месту било пароха I, III. и VI. класе, а то је неправедно. Требало би донети наређење, којим би то уредили. За проту као пароху није ништа предвиђено. По рескрипту су могле проту бити пароси последње класе, као што је то случај у Карловцима. Каже се, има проценат; но тај је тако мали, да се њиме није могла изједначити плата н. пр. карловачког проту са осталим паросима прве класе. То је неправедно, те моли, да се дотични параграф тако измени.

Свештеник Душан Радуловић: Овако не ћемо доћи до цели. Сваки час ћемо доћи у прилику, да ћемо морати нешто мењати. Предлаже, да се седница саборска претвори у конференцију, у којој би се могли договорити о целој уредби. (Гласови: Не ћемо, не треба!)

Барон Ј. Живковић: Има један начин, по којем би могли доћи до цели, а да се форма не повреди. С обзиром на исправке, а и на то, што још нисмо готови, предлаже, да се то поврати редакционом одбору.

Њ. Светост патријарх-председник мисли, да би се тај одбор могао повећати или спојити са оним старим. — Прима се.

Решено је, да се §. §. 17 и 13, заједно са исправцима врате редакционом одбору, да их редигује.

После тога прешло се на даљу специјалну расправу дотационе уредбе.

§. 21. примљен је без измене и гласи: „Парохијално свештенство прима плату своју и односно накнаду за сесију и стан од црквене општине месечно у напред“.

На реду је §. 22., у ком се излажу изводи за подмирење свештеничке плате у горњо-карловачкој дијецези.

Свештеник М. Мајсторовић подноси на алинеју в.) овај исправак: да се годишња субвенција повиси на 16.000 и да се сваке године у напред исплаћује, и то за то, што се свештеничке плате ранијим наређењем изједначују. Услед тога изједначења настаће мањак од 29.000 фор. Ако би га морао сам народ подмити, морали би му продати и кућу с главе, јер су материјалне прилике у горњој Крајини још врло лоше. Код нас има сарамерно врло мало чиновника и трговаца, те би они мало плаћали, него би сав терет пао на кукаван народ.

Епископ Мирон предлаже, да се у место „из неприкосновеног“ каже, да се субвенција даје „из јерархијског фонда“, јер је и цел тога фонда, да потпомаже свештенство.

Лаза Обреновић прихваћа у начелу Мајсторовићев исправак, али тражи субвенцију од 20.000 фор.

Барон Јов. Живковић: Кад смо изједначили свештенство, морамо повисити субвенцију за горњо-карловачку дијецезу. Он предлаже, да се каже: даваће се потребна субвенција, без означења своте.

Др. Миша Михајловић: Нико не може бити у начелу противан томе, да се помогне, само треба знати како и од куд, а да се ни један фонд не оптерети. Он ће доцније предложити, да се издају манастири под закуп, па ако се то прими, могла би се од тога новца давати припомоћ.

Д. Прица и Ј. Јагић придружују се предлогу барона Живковића.

Одлучено је најпосле, да се овај §. уступи редакционом одбору заједно с исправцима.

§. 23., у ком се говори о том, ко је ослобођен од парохијског приреза, — примљен је без измене.

§. 24. гласи: „Побожне фондације, ремунерације од школа, болница, апсана и других из-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

вора, са којима је и ванредна дужност скопчана, као и тасова од целивања, изузимајући тас са Христовом гробом и испред престола Богородичног, који припадају цркви, не урачунавају се свештенству у редовну плату“.

Свештеник Миле Крајновић вели, да је због тасова црква постала место за трговину, а осим тога увек скоро дође због њих свештеник и тутор у колизију. Тасови треба да су црквени. Предлаже, да се изоставе сви тасови осим онај на Христовом гробу и код престола матере божје.

Његова Светост патријарх-председник је мишљења, да би те тасове у опште ваљало забранити, јер тасови одбијају верне од цркве. Многome је стид и доћи у цркву, ако нема шта да да у тас. Купљење новаца по цркви изгледа му као нека трговина, а трговину је сам Христос итерао из цркве. Могао би се, ако би се баш хтело, код врата црквених наместити ковчежић, па ко хоће нека даде на сиротињу; али по цркви не би требало тасове носити. Патријарх је још као посланик у једном саборском одбору поднео био предлог, да се тасови укину, али тај предлог није доспео до решавања. Но овде није место, да би се могло решавати о укидању тасова, јер би се у том погледу морао поднети засебан предлог; а овде се сад решава само о дотацији. Може се само усвојити предлог г. Крајновића, па да тасови припадну цркви.

Прима се са исправком М. Крајновића.

§. 25. прима се без измене, и гласи: „Парохијалне сесије, које би по редукуцији свештенства залишне постале, припадају јерархијском фонду“.

§. 26. примљен је такођер без измене, а у њему се наводи: колику ће годишњу потпору из јерархијског фонда примати умировљени пароси и протопресвитери, док се не оснује мировински фонд за свештенике.

§. 27. примљен је по редакцији и гласи: „Докле се пензиони фонд за свешт. удовице и њихове сироте не оснује, донде ће удовице, као и њихова малолетна незбринута деца имати после смрти парохове за годину дана уживати половину свих прихода, осим стана и пристојаба за званичне исправе, што ће уживати дотични администратор парохије. Оним свештеницима, који на таква места дођу, има се плата за ту годину [до износа од 500 фор. из јерархијског фонда допунити“.

А није примљен предлог Николе Павловића, да се ту уметне још један параграф, у ком би се казало, да би ту ствар требало оставити свештеницима и општинама, да се у том погледу споразуму.

§. 28. примљен је без измене, и гласи: „Где садашњи пароси и сист. помоћници уживају већу плату, него што је дотација овом уредбом утврђена, уживаће они исту плату и на даље, без да им се иста смањити може, и тек по упуцавању исте парохије ступа у живот дотација уредбом овом установљена“.

§. 29. примљен је такођер без измене са овим садржајем: „Где пароси и системизовани помоћници плате и друге користи из извесних других на ту цел одређених фундација примају, уживаће они исте плате и користи од дотичних општина и на даље, макар ова и већа била, него што је уредбом овом установљена. А црквена општина биће дужна само недостајући мањак овом уредбом установљене плате надокнадити.“

§. 30. по редакцији гласи: „Где пароси и сист. помоћници уживају из фондова, одређених на цел дотација, већу плату него што је овом уредбом прописана, уживаће исту и на даље.“

„Исто тако остављају се у уживању стана, где таковог има, ма им по овој уредби и не припадао.“

„Парохијско свештенство добија осим своје дотације још и огрев, у колико и како је где исти до сада уживало“.

Шорак предлаже, да се трећа алинеја, која која говори о огреву, сасвим изостави.

Добровић прихваћа тај предлог, и мисли, да би најбоље било, кад би се распорезало и свештенству у новцу дало, јер је данас врло тешко дати огрев.

М. Грбић подноси исправак: „Пароху припадају 6 хвати дрва за парохијални дом, који му се морају до 1. новембра издати“.

Д. Прица усваја Грбићев исправак, да буде за све једнако, јер кад је једнака плата, треба свештеници једнако и дрва да добијају.

Известилац Ј. Вукадиновић прима исправак, али да буде четири хвата а не шест.

Њ. Светост патријарх мисли, да би овде у нашим крајевима доста било 4, а тамо у горњој Крајини 6 хвати дрва.

Прота Штековић изјављује се за редакцију; њему даје имовна општина 12 хтати.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Барон Ј. Живковић: Има већ стечених права, која се не смеју оспоравати. Предлаже, да се овај параграф упути редакционом одбору.

Решено је већином гласова, да се овај §. упути редакционом одбору, да га према исправцима на ново редигује.

(Свршиће се.)

„Лепо признање“.

Под тим насловом донео је загребачки „Католички Лист“ у своме 50. броју од 15. децембра о. г. чланак, који гласи:

„Дне 5. новембра т. г. отворен је у Карловцима сабор карловачке грчко-несједињене (Sic! Ур.) метрополије. За две и по године, које су протекле од последњег заседања и избора метрополите (у свиђу 1890. год) израдио је саборски одбор петнаесторице нови „Устав“ (статут) о организацији црквене управе у метрополији. Основа тога новог „устава“, који иде за строжом организацијом црквеном у смислу хијерархичном, те свећенству досуђује већу власт у послових црквених, предложена је сабору на већање. — Није нам за сада намера, да се упуштамо у поближе разматрање тога сабора и његова рада, већ спомињемо само то, да је у седници од 19. новембра држао одужи говор одличан саборски члан г. др. Михаило Полит-Десанчић. Из његовог говора нека нам буде дозвољено узети једно место, где се је изјавио врло похвално о примату римокатоличке цркве. То место гласи:

„Наша источна црква је епископална — о томе не може бити ни најмање сумње. Ми је сматрамо као стару праву апостолску цркву. Но наша источна црква нема примата, и за то што га нема као западна црква, она нема оне универзалне централизације, која западној цркви огромну снагу даје у свима деловима света и што је оспособљаваше, да се свагда с успехом могла борити са државном влашћу, као што се и данас бори, о чему имамо доказа у најновије доба у нашој отаџбини.“

„Ово споменуемо — вели „Католички Лист“ — за то, да се види како умни људи и с противничке стране увиђају велику корист и нужду примата у цркви Христовој!

„Кад би г. др. Полит-Десанчић, који се толико отресао свих преуда, да се овако

лепо изјављује о примату римокатоличке цркве, хтео помно проучити сведочанства светог писма и традиције, која говоре о томе примату, то смо сигурни, да би се он уверио, да по установи Христовој примат мора бити у цркви и да без примата нема цркве Христове.

„Заиста, ако ми људи увиђамо велику корист и потребу примата, да се црква узмогне свагда с успехом борити проти свим навалам и ушчувати своју част, — па ма јуришао на њу цели свет —: ко ће се онда усудити да устврди, да тога није увидио њезин божански утемељитељ Исус Христос? А како би опет могуће било, да би Исус Христос увидио, да је нешто цркви његовој, коју стече крвљу својом, корисно и потребно, а ипак јој то не би дао?! То јединство и ту универзалну централизацију римокатоличке цркве, којој се толико диви г. др. Полит-Десанчић, величанствено је описао већ св. Киријан — и „Католички Лист“ да још боље утврди г. дра Полита о потреби и неопходности примата у цркви Христовој, цитира дословце и у латинском тексту и у хрватском преводу речи св. Киријана, којима се — узгред буди речено — еваншта друго доказује, само не потреба примата у цркви Христовој.

Иза те поуке, позајмљене од св. Киријана „Католички Лист“ наставља:

„Иза овога лепога признања о снаги примата римокатоличке цркве говорио је г. др. Полит-Десанчић о централизацији своје цркве те је казао: „*Но наша источна црква баш због тога што је епископална, има и мора имати своју централизацију. Само што је та помесна у оквиру дотичне државе.*““

„Али слабост те помесне централизације — мудрује даље „Католички Лист“ — признаје и сам г. др. Полит-Десанчић, кад каже, да је хијерархија источне цркве била принуђена у борбах „тражити наслона у световном елементу.“

WWW.UNILIB.RS
У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А
Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

После овога, „Католички Лист“, без икаквог логичног прелаза, цитира еванђелске речи: „Сваки ко се подиже понизиће се (Лука 14 11.)“ из којих речи би паметан човек извео закључак: римски папа се не подиже (н. пр. до степена непогрешивости и претераног властољубља) — елем узвисиће се! Али „Католички Лист“ из приведених еванђелских речи не изводи такав логичан и правилан закључак, већ у супрот наведеној еванђелској изреци закључује овако:

„Па за то сваки, који се подиже, ускраћујући дужну послушност својој влади, од Христа постављеном поглавару, биће преко понижен, јер ће му на послетку они заповедати, који би му се имали покоравати. Чини се, да г. др. Полит-Десанчић и сам доста живо осећа то понижење, пак га настоји одклонити од своје цркве тиме што каже: „Али према епископалном карактеру источне цркве огромна је разлика у обзиру световног елемента у цркви међу источном црквом и протестантском“. „Ово што г. др. Полит-Десанчић вели о разлици међу источном црквом и протестантском, истина је, али у том још није права утеха и потпуно умирење“.

За то „Католички Лист“ да потпуно утеши и умири г. дра Полита, на крају чланка казује му:

„Ми можемо г. дру Политу Десанчићу савсим извесно казати, да колико год се он и његови другови трудили и договарали, неће ипак никада доћи до сталнога уређења својих народно црквених одношаја, докле у правом знаменовању не припознаду оних речи Христових: „Ти си (папо!) Петар, и на тој стени сазидаћу цркву своју и врата паклена неће ју надвладати“.

Ето тако вели загребачки „Католички Лист“ у чланку, којему наслов и ми исписасмо! Под чланак је потписан неки „др. Воловић“ — поменет оти — па се онда није чудити, што је чланак тако испан!

Али ми ћемо оставити на страну г. дра Воловића, јер ми њега не знамо: ко је и шта је. Него ћемо приметити нашем другу „Католичком Листу“ и његовом пошт. г. уреднику: Нека се он окане махнита посла, да нама, који живимо и мремо за наше лепо православље — слади папство и примат у римској цркви, јер ми, вере нам православне, нећемо никад на тај лепак наићи!

Католички лист је далеко забасао, кад је узео име дра Михаила Полита и од њега у српском народно-црквеном сабору изговорене речи, да на том основу искамци „лепо признање“ својој римокатоличкој цркви и папском примату у тој цркви. Јер ма шта да је рекао г. др. М. Полит у нашем нар. црквеном сабору — из тога нико на свету па ни „Католички Лист“ нема права ковати себи капитал онеком „лепом признању“ баш у погледу примата у римокатоличкој цркви. Јер не у српском народном црквеном сабору, него у целој нашој српско-православној цркви и целом српском народу, нема баш никога, ко би поред свога стародревног, једино истинитог и лепог православља, пожелио, да ступи у крило непогрешивошћу грешног човека искварене и изопачене римске цркве! Ми немамо ни воље ни разлога, да бранимо г. дра Мих. Полита ради оних речи, које је он у нашем нар. цркв. сабору изговорио и у којима речима налази „Католички Лист“ „лепо признање“ и похвалну изјаву о примату римске цркве. Ако је до обране, знаће се одбранити од тога подметања и сам г. др. Полит, којему је свето наше православље без сумње далеко милије, него ласкање „Католичкога Листа“, који га у претераној ревности својој истиче за одлична и умна човека ваљда само за то, јер је „Католички Лист“ доста наиван био, да у речима дра Полита прочита „лепо признање“ о примату римске цркве.

Нека буде уверен „Католички Лист“ и његов поштовани г. уредник, да би се свака жива православна душа до крајности саблазнила, кад би — не др. Полит — већ ма ко други, у срп. нар. црквеном сабору устао да изриче „лепо признање“ о примату римске цркве, да тумачи „велику корист и потребу примата“, да жали, што и ми у својој цркви немамо непогрешивог папу и да се диви универзалној централизацији римске цркве, која почива једино на властољубљу римског папе! Био то др. Полит или ма ко други и било то на нашем народно-црквеном сабору или на другом месту, ко би хтео да слади нашем православном народу папство и његов измишљени примат — био би заглушен једнодушним протестом целог нашег православног народа — који не жели папе нити и најмање завиди примату у римској цркви

Па када — по нашем осведоченом уверењу — такво мишљење влада у целом нашем народу о римској цркви и њезином примату, онда ми одсудно поричемо, да се један др. Михаило Полит-Десанчић „отресао свих преуда“ у погледу примата римске цркве и да је баш он — који се топло загрева за наше лепо правослање — први, који се диви тој величанственој самовољној, властољубивој и нехришћанској установи, која се у примату римске цркве православном и правоверном свету као очита саблазна приказује.

Што пак „Католички Лист“ „за извесно казује, да ће се др. М. Полит и његови другови узалуд трудити и договарати, јер неће ипак никада доћи до сталнога уређења својих народно-црквених одношаја, докле не усвоје папство и папски примат у цркви“ — на

то довикујемо „Католичком Листу“ : Јест, нама је јако нужно да најзад коначно уредимо своје народно-црквене одношаје, и ми ћемо се као синови једне свете православне цркве, ма и тешко, али ипак најзад споразумети, да те народно-црквене одношаје (у супрот вашем злогуком пророчанству) лепо, мирно и паметно уредимо — али знајте и то, да би пре оставили вечито неуређене свеколике наше народно-црквене одношаје, но што би икада дошли на мисао, да одношаје нашег српског народа и наше православне цркве уређујемо на основу папства и лажног примата у цркви Христовој. Јер нашој је цркви Христос глава, а не папа — па ако нам Христос и сам Бог не помогне, од римског папе нећемо помоћи тражити! Ако вам је толико доста — и нама је! Будите ви мирни и срећни у својој цркви — а ми ћемо у својој, како нам Бог да!

Г О В О Р

Др. НИКЕ МАКСИМОВИЋА

О НАЦРТУ НАРОДНО-ЦРКВЕНОГ УСТАВА.

Говорио у седници српског народно-црквеног сабора од 13. новембра 1892.

(Сврше гак).

Па да видимо, какве су то ужасне разлике, која су та начелна питања, што нас деле; јесу ли заиста те разлике од толиког замашаја, да су cadre поделити овај сабор на два табора, и то тако, да једна странка тако далеко иде, е је готова за случај, ако се ма и једно питање не реши по њеној вољи, напустити све користи, које нам даје предложени устав, осујетити једва дочекано коначно уређење наше, битни услов автономног нам живоша и будућег напретка и изложити целу авиономију опасностима, које могу наступити на грдно штету нашу.

Ту је пре свега председништво у црквеним општинама. Нема разговора, признајем, да је то важно, врло важно питање, али да је од толиког замашаја, да ми са гледишта тога питања, пресуђујемо нашу главну цел, реинтеграцију авиономије наше, то никако допустити не могу. Изборно председништво, држим, да је неоправдано, од како стојимо на црквеном земљишту

саборског устројства, што је противно оном прије поменутом привилегијалном, народном становишту. Предложеним уставом устројени су сви делови нашега организма према бившим основима саборског устројства и тим је у највишој авиономној сфери узаконено начело, добило једнообразног израза — од горе па до доле — у свима саставним деловима наше организације; природно председништво пароха има дакле своју природну основу у самом организму нашем. Ово је моје доктринарно уверење. Ми смо то предлагали и доказивали још 1879. г. Но, господо моја, са своје стране изјављујем, да мени то питање није од толике важности, да не бих могао своје становиште жртвовати важнијим и већим интересима у толико више, што нам се пребације, да идемо за тим, да се крње авиономна права нашега народа. Није, а не може ни бити задатак српског сабора, да крњи ма и најмања авиономна права, и ми држимо, да то није крње-

не автономних права, него реституција нашег автономног у својим природним основима повређеног организма. Но ако је данас тако рећи опште уверење, да треба одржати изборно председништво, ево и ми смо готови да му следујемо, али то чинимо у тој нади, да ће сам народ својом побудом доћи до тога, да понуди свештенству оно, што му по природи припада. (Живио!)

Друго је питање избор пароха и тројна кандидација. И ово питање засеца у општинску автономiju, али је толико надувано, да је данас важније него цела автономija наша. Данас се пресуђују ex parvis magna и ситницама даје се највећа важност, а најважније просто — напуштамо. А да је тако навешћу један пример из не далеке прошлости. Ваљда нема ни једног српског политичара, ни једног Србина, који у јавном раду свом, било у свом, било у туђем народу није споменуо ону привилегију, која нам ујемчује право избора митрополита а из које ћу и сам да дотичне речи наведем: „Liceatque vobis inter vos ex propria facultate ex natione et lingua rasciana constituere archiepiscopum, quem status ecclesiasticus et saecularis inter se eliget“. И нема Србина, а и државника страних народа, који не држе, да је ово заиста најкардиналније, најбитније и највеће право, које ми Срби имамо и ми смо вазда прикупљали сву снагу нашу, да ово право очувамо и одбранимо. Ово право није ни деклараторијом тангирано, XXVII. зак. чл. од г. 1890./1. узаконено је а IX. зак. чл. од г. 1868. по ново је ујемчено.

Па кад се градило саборско устројство и уз њега и статут о избору митрополита-патријарха, српски сабор је неповредљиво очувао то право, не допуштајући, да се ограничи ни по ту цену, да ће се саборско устројство и изборни статут сигурно потврдити. Па шта се даље збило? Ви, који сте тако жестоко устали за слободу избора пароха, ви сте скучили слободан избор патријарха! (Велики жагор с лева). Јест, ви сте покосили највеће право српскога народа са ваџном уредбом о избору митрополита-патријарха, коју сте установили на сабору 1885. Ви сте против тројне кандидације при избору пароха, а овамо сте допустили кандидацију при избору патријарха. (Велики немир с лева). Јест, ви сте избор патријарха свели само на круг епископа, а то шта је друго, него кандидација? Та ми имамо права бирати за патријарха кога хоћемо,

од народа и језика српског, а држава је само пресијом и тероризмом и то од случаја до случаја, доводила сабор дотле, да је морао бирати из круга дијецезалних епископа. Ви сте дакле ту самовољу државне власти узаконили и тим сте уништили најважније право српског народа, право слободног избора митрополита патријарха. (Живо одобравање с десна, велики немир с лева).

Кад би ви заиста хтели, да проширите народу автономна права, ми би вам драге воље стајали на услузи. Подајте, да цео народ бира парохе. . . (Вика с лева: примамо, примамо, донесите тај предлог). А зашто се од вас нико није сетио, да се даде народу то право, ја нисам до сада чуо, да сте једну реч о томе проговорили — а ја сам то становниште заступао у саборском одбору, а у одбору 15-ице није та мисао прихваћена.

И од избора протопресвитера начинили сте повреду автономног изборног права (вика с лева: то није тако важно) и то је једна тачка ваших резолуција, једно начелно питање, као што кажете. Посматрајући то питање са начелног гледишта, ја не видим никакву повреду автономije, него нешто са свим друго, видим празнину у нашој организацији, коју сам ја још на сабору 1879. г. напоменуо, да би требало — кад би само томе време било — организовати и протопресвитерате, јер положај, кога данас имају проте, са свим је ванавтономан. Према његовом данашњем положају, по коме је и парох и прота, не може ни бити другог изборног начина, него као што је одређен у кр. рескрипту 1868. или онакав, какав је предложио покојни владика Живковић на сабору од 1879. Но било по једном или другом начину, свакојако је овакав избор протопресвитера неправедан, јер одкуд да протопресвитерат бира општини пароха, а општина протопресвитерату протопресвитера. Отуда се често и сукоби изродили, јер општина није хтела некога за пароха, кога је протопресвитерат желио за протопресвитера и обратно — доста то, да је досадашњи начин нецелисходан и неправедан. Према данашњем положају проте, који заузима у нашој автономiji, он је посредник између епископа и епархијских власти с једне и парохија и црквених скупуштина с друге стране: шта је дакле природније, него да га те епархијске власти бирају. Нису те власти шурске, него наше, автономне, изливи народне воље. Но ја држим, господе моја, кад би ми заиста били истрајни

WWW.UNILIB.RS
У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А
Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

прегаоци у народним пословима, као што телалимо на све стране, кад би у нас престао обичај, да усвајамо у одлукама нашим оно, што је највеће, а при извршивању не чинимо ни оно, што је мало, као што је рекао Демостен у једној беседи својој, те би радили свом снагом на автономном пољу, кад би се автономна свест развила у свима саставним деловима наше организације, онда би дошло и то време, да би се и протопресвитерати автономно организовати морали (тако је) и и онда не би било ни питања, ко да бира проте, јер по себи би се разумевало: протопресвитератске скупштине. Ал пошто данас тих скупштина нема, онда је, држим, најбољи начин избора, који се предлаже у начрту народно-црквеног устава.

Ту је питање о именовану системизованих помоћника. Ово питање и сам сматрам за врло важно, и сâм сам тога мишљења, да се именовањем вређа автономно право народа, јер и у нашој автономiji је, као и у свакој другој, освештано начело, да онај, који сноси терете, врши и права, који плаћа, тај и бира. Но, господо моја, ово питање није изнесено пред сабор као *conditio sine qua non*, да се предложено именовање примити мора, оно је доведено у свезу са оснивањем богословског семеништа, те га као таково сматрамо за отворено питање, које ће сабор, чувши разлоге за и против, решити по својој вољи, а вољи сабора, сви ћемо се поклонити. (Одобравање).

Гласови: А 25 свештеника?

Др. Н. Максимовић: Што се тиче избора 25 свештеничких саборских посланика, о томе сам већ говорио, како је сабор, који је установио данашњи изборни ред, стојао на становишту привилегијалном, народном. У оно доба било је мњења, да на сабору не буду заступљени сталези, него да народ бира слободно, кога хоће, без обзира на сталез, но ово мњење није усвојено. Данас пак стојимо на црквеном земљишту постојећег саборског устројства, по коме су свештеници заступљени у сабору као сталез, а томе је природна последица, да се свештенству уз пасивно призна и активно изборно право. (Тако је, с десна). У том питању је и моје гледиште, као и у мога врло поштованог пријатеља др. Полита; и он признаје, не обзирући се на схватање у народу, него на дефиницију науке, да је председништво свештенства *сталешко* и по томе треба да свештеници свештеничке по-

сланике бирају, но он држи, да ови избори не би били слободни и независни, и у томе се разлиазимо. Ако ви мислите, да начин избора, који смо ми предложили, не обезбеђује слободу и независност избора свештеничких, а ви изволите одредити други бољи начин и ми ћемо драге воље уз вас пристати. Но ја држим, господо моја, да независност свештеничких посланика у опште зависи од избора, било да их свештенство засебно или било да их са народом бира и пуно сам уверен, да ће и од самог свештенства исто тако као и од народа изабрани свештенички посланици свагда очувати своју самосталност и независност. А зашто? За то, што свештеник није независан с тога, што га је народ послао овамо на сабор, већ с тога, што он са народом и од народа живи, те по томе увек ће гледати, да не дође у сукоб са својим народом. (Живо одобравање с десна). Не бојте се дакле, да ће се предложеним избором изгубити слобода свештеничких посланика па и слобода самог сабора. Ми увек замишљамо, што је најгоре, па најпосле и неке фантаме навађамо за разлог; но помислите, кад једанпут цео овај наш автономни апарат дође у кретање и у редовну функцију своју, онда неће бити ни прилике, нити може бити случаја, да свештеник дође у такав положај, према коме неће се знати решити, да ли ће на страну народа ил на страну не знам кога другога. (Живо одобравање с десна).

Као што видите, господо моја, диференције, што постоје међу нама, нису толико велике, да због њих компромитишујемо дело, за којим смо вазда тежили, — коначно уређење наших автономних послова — и да пропуштимо данашње zgodне прилике и да опет брод наше автономije извргнемо опасностима, које смо са великим жртвама, али ипак до сада сретно прешли. (Живо одобравање с десна).

Права тешкоћа је, што се ми сложити не можемо у другом нечем, а не у уставу. Жао ми је, што не могу и са своје стране образложити устав у главним начелима и у појединостима његовим, да покажем велику разлику између садашњег стања и оног, какво би било по уставу — јер се осећам толико уморан, да морам свој говор завршити. (Чујмо! чујмо!) Није тешкоћа у уставу, јер у главном се слажемо и само у неким појединостима се разлиазимо, у питањима споредне важности према целини, па и та су на најмању меру сведена. Кад се слажемо

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

у главном, зашто да то главно не примимо за подлогу специјалној расправи, а у овој да спорне тачке посебице темељито не расправимо и не одлучимо, па као што бива у целом свету, да се мањина покори већини. (Живо одобравање с десна).

Не налазећи тешкоће у самом уставу, налазим је у *кривој ситуацији*, у коју сте дошли тим, што сте, као што сам већ рекао, неоправдано изазвали борбу против јерархије (жагор, није истина с лева), нисте размишљали о замашају покрета у народу и овим силом изазваним покретом довели сте у питање и саму *слободу и самосталност сабора*. (Бурно одобравање с десна). Ако се ико радује, да народ изјави своје жеље и тегобе, то се зацело ја радујем, само бих желио, да то народ чини у својим законитим црквеним скупштинама, јер право молбе и жалбе сматрам ја за гаранцију наше народно-црквене аутономије. Но ви сте доказивали, да народ тога права нема и што је народ сада „на сокаку“, то има само вама благодарити. *Па је ли тај народ обавештен? Је ли му речено све, шта треба да знаде? Да ли су му се добре стране устава разложиле?* Не, покупили сте све оно, што народ непосредно осећа и види, што спада у сферу општинске аутономије, те овако побуњени народ поднео је своје протесте. (Истина, с десна). Но ја, господо моја, који сам био *вичан*, *вазда борити се за народна права, како онда, кад сам имао народ уз се, борити се тако исто за та права и сада, кад је народ прошиву нас, мислим заведен и необавештен народ*. (Живо одобравање с десна). Дужност је свакога од нас, да народ обавести о правом стању ствари и ја сам уверен, кад би се то савесно учинило, да би се стисали узрујани таласи народнога покрета. *Народ је као променливо море, које често мена боју, он је као вода, која добија онај облик, у какав се суд улије. Ви сте покренули народ, па сад подлежете шоме притиску, и то је оно што ја највећма замерам моме врло поштованом пријатељу др. Политиу, који је истина слободно обележио начела, по којима се равнати морамо, слободно је изјавио своје теоретичке назоре, али није имао одважности — а непоколебљивост, најглавније је својство посланика — да из наведених начела, слободно изведе и конзеквенције*. Мени он некако изгледа као бог Јанус, који има два лица, једним лицем гледа на стран изображен свет, у коме има великих веза, те се мора на

њега обзирати, па је нама казао: *имате право*; другим лицем гледа на узрујан народ, па му је казао: *и ви имате право*; нама је рекао: *за вас говорим*, — а вама: *за вас гласам!* (Велики смеј с десна). Мој врло поштовани пријатељ др. Полит нагласио је у свом говору, да се при решавању наших аутономних послова, вазда обзирао на три фактора, на сабор односно народ, на државну власт и на јерархију, а данас ево се обзире и на четврти фактор — на *страначку превласт*. При том ми изгледа као Јанус не са два, него са четири лица. (Велики смеј с десна). И заиста, та *страначка превласт*, та *нам квари посао*, *због ње не можемо да дођемо до успеха*, а да ње нема, ми би били са расправом устава већ готови. (Живо одобравање с десна).

Остаје ми још, славни саборе, да обележим своје становиште према предлогу др. Вучетића и према предлогу барона Живковића.

Предлог др. Вучетића не могу усвојити, јер није коректан с тога, што се у генералној расправи не могу решавати поједина питања, која спадају у специјалну расправу. Ово би био такав поступак, који нигде нема прецеденса. Много озбиљнији је предлог барона Живковића, који збиља иде за тим, да се споразумемо. По овоме предлогу имао би се устав без икакве прејудикуюће мотивације издати одбору 15-ице, коме се остављају одрешене руке при поновном претресу. Ја овај предлог у начелу примам (одобравање с десна) но не могу га већ сада при генералној расправи усвојити, него после, ако би се онда на ново поднео, кад се предложени устав прими за подлогу специјалној расправи. (Одобравање с десна) Усвојио бих тај предлог прије, него што се отпочне специјална расправа, тим више, што би се начином у њему предложеним, лакше и сигурније могло доћи до жељеног споразума. Можда би још целесходније било, да се устав изда не одбору 15-ице него другом из свих странака састављеном одбору. (Опште одобравање). Свакојако покушајмо још једанпут, да се споразумемо, јер мени је чисто немогућа ствар, да се и овај пут разиђемо а без икаквога успеха. *Аутономија наша треба свима нама да је светиња, њу извојевати и учврстиши, свети нам је задатак, коме морамо одговорити и ако друкчије не може бити, ма и са највећим узајмним пожртвовањем*. (Живо одобравање с десна). Састанимо се дакле још једанпут као Срби и браћа и посаветујмо се, како

Немо доћи до успешног рада, кога српски народ већ толико очекује а никако да дочека. Та ако међу нама, господо и браћо, нема споразума, ако ћемо међу собом непрестано рати водити, ако се не оканемо пустих речи и делом не засведочимо пожртвовање за свој народ, ако нећемо на корист народа да употребимо и ово малено поље, на које су нас ограничиле јаче околности, онда будите уверени, да ћемо слабећи сами себе изгуби-

ти и оно мало снаге, што нам је нужна за живот и обрану. Parva sunt foris arma nisi est consilium domi. (Живио!) Усвајајући у име своје и у име својих пријатеља са ове стране предлог барона Живковића у начелу с тим, да ћемо за њега гласати, кад се пређе на специјалну расправу, изјављујем: да предложени нацрт о народно-црквеном уставу за подлогу специјалној расправи примам. (Живио! Говорнику честитају).

Л И С Т А К.

Б Е Л Е Ш К Е.

— (Извештај о децембарским седницама епарх. управе бачке.) I. Дана 8. (20.) децембра о. г. држана је седница епарх. консисторије бачке под председништвом Његове Светости г. патријарха српског Георгија. Присутни су били: Милан Тирић, окр. протопресвитер новосадски, Милош М. Папић, окр. протопресвитер жабаљски, Павле Балта, парох новосадски, Александар Поповић, парох ст. бечејски; од световних: Др. Илија Вучетић, Павле Гостовић и Др. Михаило Полит конс. фискал. Известилац: Сергије Шакрак Нинић, перовођа: Георгије Видицки. — Од важнијих предмета, који су у овој седници расправљени и решени, спомињемо ове: 1. Прочитана је и публиковаће се свештенству наредба вис. кр. уг. министарства богочасти и јавне наставе у погледу биљеговања матрикуларних извода, породичних извештаја и сведоцаба парох. звања, које се употребљавају при састављању грунтовничких уложака. 2. Нареджено је, да се епарх. управа претплати на „Званичне Новине“ („Hivatalos közlöny“) које од 1893. год. издаје вис. кр. уг. министарство богочасти и јавне наставе. 3. Високо министарство поделило је опрост од каноничких година (veniam aetatis) сврш. клирику Георгију Коњовићу из Мола. 4. Узета је на знање одлука високосл. саборског одбора, којом се Ђорђу Јеврићу, пароху сегединском дозначује 200 фор. годишње припомоћи из јерар. фонда у име накнаде за парох. сесију. 5. Предузеће се нови ко-

раци ради системизовања још једног парохијског места у Турији. 6. Молба Ђорђа Иванчића ради поделења припомоћи из јерарх. фонда на цел издржавања личног помоћника, има се накнадно са потребним сведоцабама и исправама поткрепити. 7. Потврђен је избор платонеумских стипендиста у учитељској школи у Сомбору. 8. Учињено је расположење да се почетком ове године изда „извештај о стању епархије бачке и о радњи епархијске управе“. 9. Дозвољено је цркв. општини ст. бечејској, да може из закладе пок. баронице Јовићке набавити три скупоцене одежде. 10. Приказана основна правила за убоги дом у Сентомашу, који оснива становница тамошња Марија Алексијевић рођ. Панин — издана су кон. фискалу на мишљење. 11. Свештенство новосадско упућено је, да има безусловно зготовити домовни протокол. 12. Нареджено је избор пароха у Дерови. К избору су припуштени компетенти: Јован Трифуновић, Манојло Грба, Сава Поповић и Софроније Јаконић. 13. Нареджена је колаудација и освећење оправљене цркве у Рац-Милетићу. — Осим тога решено је до 50 предмета, који се односе на бракоразводне парнице, а у 6 таквих парница донесене су првостепене пресуде и то 5 за коначни развод брака, а једна за одржање брака у крепости.

II. Сутра-дан 9. (21.) децембра о. г. држана је седница епарх. административног одбора под председништвом Његове Светости г. патријарха српског Георгија. Присутни од чланова свештеничких: Милан Тирић, окр. протопресвитер новосадски и Мирон Ђорђевић, игуман ковиљски, — од све-

товних: Др Стеван Павловић, Стеван Јефтић Душан Јовановић и Исидор Дебељачки — др. Мих. Полит, конс. фискал, извештач Сергије Шакрак-Нинић и перовођа Георгије Видицки. У овој седници је расправљено и решено свега 120 предмета, од којих спомињемо: 1. Узет је на знање отпис вис. министарства о учињеном расположењу у погледу истеривања парохијала у сомборској срп. прав. цркв. општини, од које ће се потражити изјасњење: за што није исказ дужника и од прошлих година саставила и надлежној полит. власти предала? 2. Прочитана је и публиковаће се цркв. општини јегарској одлука саб. одбора у погледу исплате саб. трошкова и верозак. приноса и у погледу дописивања на српском језику. 3. Прочитана је одлука саб. одбора, донесена услед призива црквене општине сентомашке уложеног против оне наредбе ове епарх. управе, којом је прописано да црквени тутори имају бесплатно служити. 4. Прочитана је и публиковаће се интересованим странкама одлука саб. одбора, којом се одбија призив Милоша Рајића и др. становника сегединских, уложен против решења ЕАОдбора, којим је тамошња цркв. скупштина од дужности разрешена. — Поводом овим закључено је, да се спроведе организација исте цркв. општине сегединске и тај посао поверен је окр. протопресвитеру ст. бечејском Јовану Бороти. 5. Председник цркв. општине пивничке У. К. због крајње ренитенције и непослушности — свргнут је са председништва, те му се место има другим лицем поунити. 6. Од конс. фискала изискаће се правничко мишљење и предлог у погледу закладе Јована и Терезије Остојић рођ. Зозук. 7. Одбијена је молба цркв. општине ст. бечејске у погледу брисања старог верозак. приноса и саборских трошкова. 8. По што члан ЕАОдбора, Мл. Јовановић, парох ст. сивачки није могао да спроведе организацију цркв. општине у Ст. Стапару, због распаљених страначких страсти и немира — то је исти изасланик молио, да се разреши од повереничке дужности — а организација цркв. општине ст. стапарске поверена је окр. протопресвитеру сомборском Љуб. Куцусаревићу и Јустину Коњовићу. 9. Потврђена је организација цркв. општине у Брестовцу, коју је спровео Младен Јовановић, парох ст. сивачки и члан ЕАОдбора. 10. Уз распуст бивше цркв. скупштине у Сомбору, која је од прошле године и онако од дужности своје

разрешена била — наређена је нова организација исте цркв. општине, коју ће спровести чланови ЕАОдбора: Др. Илија Вучетић и игуман ковилски Мирон Ђорђевић. 11. Одобрена је нова организација цркв. општине Ковил-Св. Иванске, коју су спровели прота М. Папић и игуман М. Ђорђевић, али избор новог цркв. татора је уништен. 12. Наређена је нова организација цркв. општине у Мољу, коју ће спровести окр. протопресвитер ст. бечејски, Јован Борота. 13. Узети су на знање извештаји о уплати саборских трошкова и верозаконског приноса. 14. Извештај цркв. општине чурушке, којим спроводи на одобрење уговор склопљен са проф. Мих. Валтровићем ради градње новог иконостаса — враћен је цркв. општини, да га боље инструкира и по ново на одобрење поднесе. 15. Одбијени су призови Дра Младена Јојкића, Душана Јовановића и Душана Матића уложени против разреза парохијала од стране цркв. општине новосадске — по што се разрез оснива на јасном законском опредељењу. 16. Узети су с одобрењем на знање извештаји о одржаним ванредним скупштинским седницама. 17. Издато је на ревизију епар. ревизору 14 предрачуна и неколико рачуна појединих цркв. општина — а уз то је по извршеној ревизији одобрено и потврђено до 40 разних цркв. општ. рачуна.

ОПОМЕНА

за ону г. г. претплатнике, који до данас нису својој дужности одговорили.

Ево смо већ на крају године, а многа господа претплатници нису својој дужности одговорили, него нам неки по једну и две а неки богме и за све четири четврти дугују.

Правилан развитак и тачно излагање листа зависи на првом месту од тачне уплате г. г. претплатника, па зато овим најучтивије а уједно и најкатегоричније позивамо свакога од г. г. претплатника, да дугујућу претплату одмах пошаље, јер смо ради и наше књиге у ред довести, — а најглавније, да лист излази, новац нам је потребан.

Ми се надамо од г. г. претплатника, који нису до сад претплату послали, да ће исту одмах овамо упутити, како би избегли отворене опомене.

АДМИНИСТРАЦИЈА
„СРПСКОГ СИОНА“.

О Г Л А С И.

Број: 108 из 1892
зап. школ. одбора.

СТЕЧАЈ.

204, 3—3

Услед решења в. кикиндског српског школског одбора, донесеног у данашњој седници под бројем ^{108 из 1892.} овим се расписује стечај на једно учитељско место на српским народним вероисповедним школама у Вел. Кикинди. —

Са овим местом скопчана је годишња плата од 550 фор. а. вр., слободан стан у нарави и 4½ ланца земље, на коју земљу учитељ порезу и све јавне терете плаћа ван одкупа, — или 550 фор. а. вр. годишње плате и 200 фор. а. вр. у име станарине без земље. —

Дужности су прописане високом школском уредбом, а осим тога дужан је учитељ у цркви појати. —

Од проситеља тражи се осим оспособљења, високом школском уредбом прописаног, и оспособљење из мађарског језика. —

Потписани школски одбор задржава себи право, да према потреби додели разред изабраном учитељу, а тако исто задржава себи право, да одреди и то, хоће-ли изабрани учитељ добити стан у нарави и 4½ ланца земље, или осим плате годишње јоште само 200 фор. а. вр. у име станарине, а земљу не.

Рок стечају траје шест недеља од дана првог уврштења овог стечаја. —

Молбенице са нужним сведоџбама снабдевене, имају се потписаном школском одбору поднети. —

Из седнице велико-кикиндског српског школског одбора, држане у Вел. Кикинди 16 (28.) новембра 1892 године. —

Др. Иван Веселиновић,
перовођа.

Др. Ранко Гранић,
председник.

СТЕЧАЈ. *Цена за жи*

На упражњено место пароха у Сур^{est con-} је и са платом IV. разреда, овим се отвара стечај.

Који желе место то получити, имају своје ваљано устројене молбенице, ако су из стране епархије путем своје надлежне консисторије, иначе путем надлежног им Протопрезвитера до конца децембра о. г. овамо поднети.

Из седнице консисторијалне у Карловци 15. (27.) новембра 1892. држане.

Архидијезална Консисторија.

СТЕЧАЈ.

206, 1—1

На темељу закључка главне скупштине срп. цркв. општине фелдварске од 3. (15.) децембра о. г. бр. 21. и односно закључка црквеног одбора од 10. (22.) децембра и. г. бр. 165. овим се отвара стечај на место појца при св. преображенској цркви у месту.

Плата му је годишња у готовом новцу 150 ф. а вр. и од сваког укупа, где позван буде 50 н.

Дужност му је: Леву певницу држати и ту сваке недеље и празника на вечерњу, јутрењу и служби појати. Тако и о ускршњем посту, дужан је на пређеосвећеним литургијама, о бденијама и у опште часовима леву страну држати и ту појати.

Рок стечају траје до 30. децембра (12. јануара) о г.

Ко жели ово место добити, ваља способност своју нужним исправама да докаже; лично да се прикаже и у цркви да поји.

У Фелдварцу 10. (22.) децембра 1892.

Стеван Кирић,
општ. председник.

„Српски Сион“

излази сваке недеље на великом табаку.

Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду.

Поједини бројеви стају 10 новчића.

Претплата и огласи

шаљу се издавачкој српској књижари и штампарији Браће М. Поповића на главној пијаци, а рукописи уредништву „Срп. Сиона“ у Нови Сад. За огласе и објаве плаћа се по 6 новч. од једног реда ситних слова, а за жиг сваки пут по 30 новч.

Рукописи се не враћају.